

Een grote toekomst wacht

3 mei 2007 – Recensie door Gert-Jan Stam

Het was de legendarische Johnny de Selfkicker die zei: "Ik lijd aan een gelukkige jeugd." En dan had hij nog het dubieuze voorrecht aan het eind van 1944 geboren te zijn. De miskende dichter in 'A'dam Vlamt' groeide op in Wassenaar. "Anderen hadden de oorlog, ik moet me uit de naad werken om mijn portie leed te pakken te krijgen." Dan verschijnt prostituee Ans, die de dichter tot grote literaire hoogten doet stijgen én... zijn grootste desillusie blijkt.

In 2004 studeerde Bas Beerendonk cum laude af aan de Amsterdamse Schrijversvakschool met de voorstudie 'Wachten op Bert Bakker', geïnspireerd op het leven en werk van de schrijver Jan Arends. Nu, drie jaar en verschillende theaterprojecten later heeft de 26 jaar jonge Beerendonk zijn fascinatie voor deze dichter, querulant en zelfverklaarde 'dienstknecht van welgestelde dames' nog verder uitgewerkt. Samen met regieduo Paul Feld en Jeroen Kriek. Resultaat: 'A'dam Vlamt!', dat wordt opgevoerd onder de paraplu van Bellevue Productiehuis / Growing Up In Public.

Het stuk begint als prostituee Ans (Dennis Kóltgen) stuit op een verlopen dhr. A (Nard Verdonschot) "met zijn hoofd in een plas bier", die een fictionalisering is van Jan Arends. Zij neemt hem mee naar huis en al snel liggen de twee te zoenen op een bank. Het decor, de huiskamer van Ans, doet denken aan de jaren tachtig, groezelig en postmodern. Twee kleine banken met daartussen een glazen tafel vol flessen drank. De achterwand bestaat uit drie grote spiegelende panelen. De muziek is repeterend en dominant aanwezig, als een soundtrack. De hele sfeer heeft iets van een B-film, tot en met de personages. Dhr. A grijpt al bij het zoenen onder de rok van Ans, maar zij ontworstelt zich en weet hem na enig getouwtrek te vermurwen om verder met haar te praten. Alles verandert echter met de ontdekking dat A. een schrijver is. Ans raakt in vuur en vlam en dat blijkt wederzijds. Ze biedt aan hem te helpen met zijn carrière, en hij stemt in met de voorwaarde dat hij tot zijn doorbraak zich niet aan haar vergrijpt. Zo zijn de twee tot elkaar veroordeeld.

Grootste manco is misschien wel het script. Banaal, vergezocht en goedkoop. Ans is een vrij lelijke travestiet en dhr. A een karikatuur van een schrijver: hij zuipt, rookt en is volledig geïmmiteerd met het cultiveren van de miskenning die hem ten beurt zou zijn gevallen. A. gaat zelfs zoveel op in zijn eigen wereldje dat Ans' man-zijn hem ontgaat. Wanneer Ans erin is geslaagd om zijn werk uitgegeven te krijgen, smijt hij het manuscript door de kamer uit angst dat hij niet langer kan terugvallen op zijn minderwaardigheidscomplex. Bovendien heeft hij in Ans de onmogelijke liefde gevonden, iets waar een echte schrijver nu eenmaal niet zonder kan. Allemaal zijn het versleten clichés waarmee schrijvers worden gekarikaturiseerd; het is alleen jammer dat het in dit stuk zonder knipoog gebeurt. Ook Ans neemt deze trieste figuur serieus. Althans, zij ziet in hem een mogelijkheid háár grote droom te verwezenlijken: echt een vrouw worden. In haar lyrische enthousiasme ziet ze zichzelf als fotomodel door het leven gaan. Ze schets haar verhouding tot dhr. A door te stellen: "Ik wil geloven dat mij een grote toekomst wacht."

Vraag is natuurlijk of het er ooit van zal komen. De tekenen wijzen er in ieder geval wel op. De kritieken zijn lovend en diverse televisieprogramma's zijn geïnteresseerd in A. Eindelijk gloort er geluk. Maar dhr. A kan zijn lust niet beteugelen en Ans moet dan schaamtevol bekennen dat ze hem voor het lapje heeft gehouden. Dan pas zien we iets van woede bij dhr. A. Een heel klein beetje, en dat beetje is dan nog aan

de beschaafde kant. De agressie die hij botviert op Ans, lijkt weinig te zeggen over de innerlijke onrust die kunstenaars als Jan Arends zo opmerkelijk maken. De uitbarsting van A. lijkt veeleer een gevolg van jarenlange seksuele frustratie en een onverbeterlijk zelfmedelijden. Maar de experimentele onrust of drang tot zelfvernieuwing van een echte kunstenaar kun je jezelf, zoals dhr. A ons in zijn pathetische slotmonoloog wil doen geloven, zelfs met heel hard werken niet aanleren. Dhr. A is een tragische figuur, maar anders dan hijzelf denkt.

Gezien:

'A'dam Vlamt!', Bellevue Productiehuis / *Growing Up In Public*

17 april 2007, Lunchtheater Bellevue, Amsterdam.

Foto: Ben Van Duin.